

**ПРАВНА РАМКА ЗА УЧАСТИЕ
НА ГРАЖДАНСКИТЕ
ОРГАНИЗАЦИИ
В УПРАВЛЕНИЕТО. ПРИМЕРНИ
МОДЕЛИ. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ**

(Анализ)

София 2008

Европейски
съюз

**ПРАВНА РАМКА ЗА УЧАСТИЕ
НА ГРАЖДАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ
В УПРАВЛЕНИЕТО. ПРИМЕРНИ
МОДЕЛИ. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ**

(Анализ)

София 2008

ПРАВНА РАМКА ЗА УЧАСТИЕ НА ГРАЖДАНСКИТЕ
ОРГАНИЗАЦИИ В УПРАВЛЕНИЕТО. ПРИМЕРНИ МОДЕЛИ.
ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

(Анализ)

© Автор: Даниела Трифонова, правен експерт към Фондация
ПАЦЕП, и експерти от ПАЦЕП, оказали съдействие във връзка с
обработката на информацията

ISBN 978-954-755-028-5

Фондацията за реформа в местното самоуправление издава този
анализ в рамките на проект “НПО – надеждни партньори за развитие”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма “Административен капацитет”,
съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския
социален фонд

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ ... 7

II. ПРАВНА РАМКА НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ ДЪРЖАВАТА И НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ... 9

1. Взаимодействие в социалната сфера ... 10
2. Взаимодействие в сферата на образованието ... 11
3. Взаимодействие по етнически въпроси ... 14
4. Взаимодействие по въпросите на заетостта ... 16
5. Взаимодействие в сферата на културата ... 17
6. Взаимодействие по въпросите на насилието и престъпността ... 17
7. Взаимодействие в сферата на туризма ... 19
8. Взаимодействие в по въпросите на спорта ... 20
9. Взаимодействие по проблеми, свързани с околната среда и водите ... 21
10. Взаимодействие в областта на енергийната ефективност ... 22
11. Взаимодействие във връзка с далекосъобщенията и филмовата индустрия ... 22
12. Взаимодействие по проблемите на икономическото развитие ... 23
13. Възможности за взаимодействие на местно ниво ... 23
14. Възможности за взаимодействие във връзка с процеса на планиране и програмиране на средствата по линия на Структурните фондове за 2007 – 2013 ... 24

III. СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ НА МЕСТНО НИВО ... 26

IV. ПРИМЕРИ ОТ ПРАКТИКАТА ... 35

V. ИЗВОДИ ... 44

VI. ПРЕПОРЪКИ ... 45

VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ ...

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящото изследване има за цел да разгледа и представи в контекста на действащото българско законодателство съществуващите в практиката модели на взаимодействие между неправителствените организации (НПО) и държавата в лицето на отделни държавни институции, от една страна, и НПО и местната власт в различни общини, от друга страна.

Освен действащото законодателство на Република България анализът изследва и плановете за развитие в някои общини, приети на основание на Закона за регионалното развитие и устройствените правилници на общинската администрация. Конкретните примери на партньорство между неправителствените организации и държавата и между НПО и местната власт, които не претендират за изчерпателност, са обособени в отделен раздел.

Активното развитие на НПО и утвърждаването им като ключови фактори в обществения живот има сравнително кратка история – от 1990 година насам. Техните приоритети и области на работа покриват широк тематичен диапазон: екология, икономика, образование, социални дейности, здравеопазване, межкултурно сътрудничество, развитие на гражданското общество, работа с млади хора, опазване на околната среда, осигуряване на достъп до юридически услуги, социална подкрепа, защита на бежанци, откриване на работни места и т.н. Преобладаващата част от НПО декларират интерес в повече от една сфера.

Повечето неправителствените организации са работили и продължават да работят почти изцяло с финансиране от външни донори и благодарение на този факт те имат добра проектна култура и изградена мрежа от контакти в страната и чужбина. Голям брой от действащите организации в България са изградили капацитет за оценка на нуждите, планиране, управление на проекти, наблюдение и оценка на резултата и умения за работа по строги правила за изпълнение и наблюдение много преди това да се случи със стопанските, управленските и държавните структури. Факт е обаче, че тези умения и потенциал не се използват пълноценно в обществения живот на страната ни. Участието на неправителствени

организации в процесите на вземане на решение на национално и местно ниво е непоследователно, а възлагането на специфични общински дейности на представители на гражданските структури е спорадично. От благоприятните външни фактори най-важни за развитието на неправителствения сектор са положителната обществена нагласа и активността на държавата и местните власти за партниране с неправителствените организации. Тези предпоставки създават среда, в която НПО могат да получат възложения от определена държавна институция или общинската администрация, да се ползват от широка публичност, да участват в обществени съвети, да бъдат посредници на диалога между гражданите и властите – проявления, които се наблюдават откъслечно в последните няколко години.

Гражданските организации се стремят към партньорство за активизиране на гражданските инициативи за ускоряване и завършване на демократичната реформа в страната, за развитие на плуралистично демократично общество и за защита на гражданите и техните права.

По отношение необходимостта от партньорство между държавата (централна и местна власт) и неправителствените организации обикновено съществува единодушие, че то е необходимо и е от огромно значение за всеки от партньорите и за обществото като цяло. Относно съдържанието на партньорството като взаимоотношение и неговата интензивност, обаче, няма единна практика. Вижданията варират от ограничено тълкуване на понятието като контакти между двете (или повече) страни с намерение установяване на каквато и да е форма на сътрудничество, до договорни отношения с точно определени права и задължения на страните. За партниране може да се говори тогава, когато контактите между дадени две или повече страни са насочени към целенасочени конструктивни взаимоотношения.

II. ПРАВНА РАМКА НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ ДЪРЖАВАТА И НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

С началото на промените през 1989 г. се утвърди правото на гражданите да създават свои организации и да ги управляват. В резултат от този процес на преход и промяна, колкото и труден да беше той, днес у нас съществуват и развиват своята дейност хиляди неправителствени организации.

В действащото българско законодателство няма единен нормативен акт, който да регламентира механизмите за участие на НПО в процеса на вземане на решение на национално и местно ниво, процедурите за създаване на партньорство между държавата и неправителствените организации, както и формите на взаимодействие между тях. Правната уредба в тази посока е разпръсната в различни по степен и вид нормативни актове.

Възможността за участие на гражданите в общественото управление на държавата е гарантирано от *Конституцията на Република България от 1991 г.*, в чийто чл. 19, ал. 2 е предвидено законът да “създава условия за коопериране и други форми на сдружаване на гражданите и юридическите лица за постигане на стопански и социален напредък”. В най-висшия по степен нормативен акт, българският законодател признава ролята и потенциала на нестопанския сектор за предоставянето на разнообразни и качествени услуги. Факт е, че това признаване до голяма степен има само диспозитивен и декларативен характер за сътрудничеството между националните, местните власти и неправителствените организации и не е придружено от благоприятен правен режим и конкретни императивни разпоредби в действащата правна уредба.

Законодателната дейност съгласно Конституцията на Република България се осъществява от Народното събрание, което е подпомагано в осъществяване на дейността си от отделни постоянни и временни комисии. В тази връзка в състава на 40-то Народно събрание е създадена постоянно действащата Комисия по гражданско общество и медии, която основно се занимава с разглеждането и обсъждането на новите законодателни предложения в областта на медиите и проблемите на гражданското общество. Съгласно чл. 25 от *Правилника на 40-то Народно събрание*

заседанията на постоянните комисии са открити. Всеки един гражданин или представител на формално или неформално гражданско обединение или сдружение могат да присъстват на заседанията на комисиите при спазване режима на достъп в Народното събрание.

1. Взаимодействие в социалната сфера

След 1990 г. преобладаващата част от НПО в България насочват дейността си към социалната сфера – предоставяне на социални услуги, защита на правата на децата, гарантиране на качествено и достъпно здравеопазване, осигуряване на качествено образование и заетост. Конкретните дейности, които неправителствените организации осъществяват, до голяма степен зависят от капацитета на самите организации, от спецификата на населеното място, от територията, на която те осъществяват дейността си, от нуждите на целевите групи, към които е насочена дейността им. В чл. 4, ал. 3 и ал. 4 от *Закона за социалното подпомагане* законодателят по категоричен начин е решил държавната политика в областта на социалното подпомагане да се осъществява съвместно между държавата в лицето на отделни нейни институции на национално и местно ниво, от една страна, и от друга – Националното сдружение на общините в Република България, представените на национално равнище организации на работодателите и на работниците и служителите (които са неправителствени организаниации), както и други представители на юридически лица с нестопанска цел, които осъществяват дейност в обществена полза, създават условия и съдействат за реализирането на програми и проекти в тази област. За улесняване на осъществяването на това сътрудничество е предвидено създаване на Съвет за социално подпомагане, който е обществен консултативен орган към министъра на труда и социалната политика. В него участват представители на Министерството на труда и социалната политика, Министерството на финансите, Министерството на здравеопазването, Министерството на образованието и науката, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Националното сдружение на общините в Република България, представители на представените на национално равнище организации на работодателите и на работниците и служителите, както и на представители на юридически лица с

нестопанска цел, осъществяващи дейност в обществена полза в областта на социалното подпомагане.

С последните изменения на *Закона за социалното подпомагане* в чл. 24а за първи път в българското законодателство е предвидена възможност неправителствените организации доставчици на социални услуги да получават финансиране от общинския и/или републиканския бюджет. Средствата не се предоставят самоцелно, а в резултат на проведен конкурс за възлагане на социални услуги.

Съгласно чл. 35 от *Закона за социалното подпомагане* на неправителствените организации е предоставена възможност и за участие в обществени съвети, създавани от общините. Тези съвети се създават по решение на общинския съвет и имат за цел да оказват съдействие и помощ на общинската администрация при извършване на дейностите по социално подпомагане, както и да упражняват обществен контрол върху тяхното осъществяване. Именно в чл. 52, ал. 3 от *Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане* се предвижда възможността като член на обществения съвет да бъдат избирани и юридически лица, които имат отношение към дейностите по социалното подпомагане, в което число по безспорен начин попадат и неправителствените организации.

Държавната политика за закрила на детето се осъществява от председателя на Държавната агенция за закрила на детето, за когото законът е предвидил (в чл. 17а, т. 1 от *Закона за закрила на детето*) да бъде подпомаган от изчерпателно изброени държавни ведомства съвместно с Националното сдружение на общините в Република България. Законодателят е предвидил възможността и всякакви други неправителствените организации, които осъществяват дейност в сферата на закрила правата на детето, да бъдат подпомагани от държавата в лицето на председателя на Държавната агенция за закрила на детето (чл. 17а, т. 9 от *Закона за закрила на детето*). Той е и органът, който е оправомощен да създава и поддържа национална информационна система, която съдържа и данни за юридически лица с нестопанска цел, работещи по програми за детето. Съгласно чл. 18, ал. 1 от *Закона за закрила на детето* към Държавната агенция за закрила на детето се създава Национален съвет за закрила на детето с консултативни и координационни функции, в който наред с представители на Министерството на труда и социалната политика, Министерството на правосъдието, Министерството на образованието и науката, Министерството на

здравеопазването, Министерството на вътрешните работи, Министерството на финансите, Министерството на културата, Държавната агенция за младежта и спорта, Националният осигурителен институт, Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и на Националното сдружение на общините в Република България като участници, са предвидени като членове и юридическите лица с нестопанска цел, които имат предмет на дейност закрила на децата.

Органът на местно ниво, който е отговорен за провеждане на политиката за закрила на детето, е Дирекция “Социално подпомагане”. Тя работи в сътрудничество с държавни органи и юридически лица с нестопанска цел, които имат за предмет на дейност закрилата на детето (чл. 20, ал. 2 от *Закона за закрила на детето*). Съгласно чл. 21, т. 6 от същия закон Дирекция “Социално подпомагане” съставя и поддържа актуални регистри за юридически лица с нестопанска цел, работещи по програми за закрила на детето. Сътрудничеството между Държавната агенция за закрила на детето и неправителствените организации е допълнително утвърдено и в *Устройствения правилник* на агенцията, където в чл. 18, т.6 е предвидено Дирекция “Програми, европейска интеграция и международно сътрудничество” към агенцията да подпомага дейността на юридическите лица с нестопанска цел по закрилата на детето, като изготвя становища и предоставя информация и експертна помощ във връзка с функциите на дирекцията. Почти аналогичен е смисълът на текста, преповторен в чл. 30 от *Устройствения правилник на Министерството на труда и социалната политика*, в който се казва, че Дирекция “Социална закрила и социална интеграция” разработва стратегии за сътрудничество между държавните институции и юридически лица с нестопанска цел за социална интеграция на рисковите групи.

2. Взаимодействие в сферата на образованието

Доверие на неправителствените организации като партньор на държавата в лицето на Министерството на образованието законодателят е гласувал в чл. 73б. от *Закона за висшето образование*, който предвижда създаване на Национален съвет по студентските въпроси като консултативен орган към министъра на образованието и науката. Съставът на Националния съвет по студентските въпроси

се определя със заповед на министъра на образованието и науката и наред с представителите на Националното представителство на студентските съвети в състава му са включени и представители на национални студентски организации – юридически лица с нестопанска цел, които осъществяват дейност в обществена полза за защита на академичните, социалните и културните права и интереси на студентите и докторантите.

На местно ниво политиката в областта на образованието се осъществява от регионалния инспекторат по образованието. Съгласно чл. 8, ал. 1, т. 4 от *Правилника за устройството и дейността на регионалните инспекторати по образованието* началникът на регионалния инспекторат по образованието координира взаимодействието между институциите в системата на народната просвета, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците и служителите и на работодателите и юридическите лица с нестопанска цел. Отдел “Инспектиране и организационно-методическа дейност” осъществява изпълнението на основните функции и специфичните дейности на регионалния инспекторат по образованието, като подпомага координирането и взаимодействието между институциите от системата на народната просвета и взаимодействието им с териториалните органи на изпълнителната власт и с регионалните структури на представителни организации на работниците и служителите и на работодателите, както и с юридически лица с нестопанска цел (чл. 11, т. 4 от *Правилника*).

От изключително голямо значение е политиката на държавата, насочена към интегриране на деца и ученици от етническите малцинства в обществото. В тази връзка е създаден и Центърът за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства в *Правилника за устройството, дейността и организацията на работа на Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства*. Центърът е второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към министъра на образованието и науката. В чл. 8., ал. 1 от *Правилника* законодателят е предвидил Управителният съвет на Центъра да се състои от 11 членове, сред които има представители на Министерството на образованието и науката, на дирекция “Етнически и демографски въпроси” на Министерския съвет, на Министерството на финансите,

на Министерството на труда и социалната политика и на Министерството на културата и трима представители на юридически лица с нестопанска цел, работещи в областта на образователната интеграция на децата и учениците от етническите малцинства. Изискване към юридическите лица с нестопанска цел, заложено в чл. 9, ал. 2 от правилника, е те да имат опит в управлението и оценяването на проекти, свързани с образователната интеграция на децата и учениците от етническите малцинства. Липсва обаче разписан текст относно критериите, по които ще бъде преценяван този опит. Центърът финансира проекти на държавни и общински детски градини, училища и обслужващи звена, регионални инспекторати по образованието, държавни висши училища и общини, разработени и изпълнявани самостоятелно или с участието на юридически лица с нестопанска цел, осъществяващи общественополезна дейност.

3. Взаимодействие по етнически въпроси

Осъзната е необходимостта от осъществяване на тясно сътрудничество между неправителствените организации и държавата при провеждане на националната политика, насочена към запазване на етническото разнообразие и гарантиране правата и интересите на всички етноси на територията на страната. В чл. 1, ал. 1 от *Правилника за устройството и дейността на Националния съвет за сътрудничество по етническите и демографските въпроси към Министерския съвет* на Националният съвет за сътрудничество по етническите и демографските въпроси е възложено да бъде консултативен и координиращ орган, който да подпомага Министерския съвет в разработването и провеждането на държавната политика по етническите и демографските въпроси. По недвусмислен начин законодателят е предвидил Националният съвет да осъществява координацията и да провежда обществени консултации между държавните органи и сдруженията на български граждани, принадлежащи към етнически малцинства и други юридически лица с нестопанска цел в областта на междуетническите отношения, защитата на правата на човека и/или демографското развитие. В хода на изпълнение на своята дейност Националният съвет трябва да си сътрудничи тясно и с неправителствените организации, които работят в областта на междуетническите отношения, защитата на

правата на човека или на демографското развитие (чл. 4 от Правилника).

В Правилника изрично е предвидено сред членовете на Националния съвет да бъдат и представители на неправителствени организации, чиито цели съответстват на целите на съвета. Работата на Националния съвет, свързана с формирането, провеждането и мониторинга по изпълнението на държавната политика за равнопоставено интегриране на ромите в българското общество, се подпомага от Комисията за интеграция на ромите (чл. 8 от Правилника). Членове на комисията са и представителите на неправителствените организации, които приоритетно осъществяват дейности, насочени към интеграцията на ромите в българското общество.

Законодателят е предвидил възможности и за активно взаимодействие между НПО и местната власт по етническите въпроси. По реда на чл. 12 от Правилника към областните управители се създават областни съвети за сътрудничество по етническите и демографските въпроси като консултативни и координиращи органи, подпомагащи провеждането на политиката по етническите и демографските въпроси на областно ниво. Членове на областните съвети са и представители на юридически лица с нестопанска цел, които са приети за членове на областния съвет с решение на председателя на областния съвет и чиито цели са в посока закрила правата и интересите на етническите малцинства в страната.

В *Устройствения правилник на МС и неговата администрация* в специализираната администрация на МС е създадена Дирекция "Етнически и демографски въпроси" (чл. 100 и чл. 107 от *Устройствения правилник*), която осигурява информация и анализи за състоянието на междуетническите отношения и демографските процеси в страната. Една от предвидените в *Правилника* задачи на Дирекцията е да подпомага дейността на сдруженията с нестопанска цел на български граждани, принадлежащи към етнически малцинства, както и на други сдружения с нестопанска цел при осъществяването на проекти в областта на междуетническите отношения и за съхраняването и развитието на културата и самобитността на етническите малцинства.

4. Взаимодействие по въпросите на заетостта

В областта на заетостта и борбата с безработицата държавата в лицето на Министерство на труда и социалната политика и институциите към него действат активно и целенасочено за решаване на тези все още тежки за България проблеми. Непрекъснато се усъвършенства законодателството и практиката в тази област с цел неговото хармонизиране с директивите и регламентите на ЕС, както и за успешното достигане целите на Лисабонската стратегия. Изключително активни в тази сфера са и НПО, които попадат в кръга на “социалните партньори” съгласно пар. 1, т. 12 от Допълнителните разпоредби на *Закона за насърчаване на заетостта*, и които участват в социалното сътрудничество във връзка и по повод постигане на целите на закона. Съгласно чл. 3 от закона държавата осъществява политиката по заетостта в сътрудничество и след консултации с юридически лица с нестопанска цел. В Националния съвет за насърчаване на заетостта, който се създава съгласно чл. 8 от закона, към министъра на труда и социалната политика като постоянно действащ орган за сътрудничество и консултации при разработване на политиката по заетост могат да бъдат поканени за участие в заседанията му представители на юридически лица с нестопанска цел. Анализирайки този текст става ясно, че присъствието на представители на неправителствените организации на заседанията на съвета не е задължително, а само препоръчително.

По проблема за заетостта на местно ниво в съществуващите комисиии по заетост при областния съвет за регионално развитие е предвидено включването като членове и на представители на юридически лица с нестопанска цел от съответния регион, чиято дейност е свързана с намиране на решения на проблемите на заетостта и обучението за придобиване на професионална квалификация (чл. 9, ал. 5 от *Закона за насърчаване на заетостта*).

Пряко наблюдение и контрол върху провежданата политика по заетост се осъществява от Съвет за сътрудничество към подделенията на Агенцията по заетостта. Съгласно чл. 12, ал. 3 от закона за участие в заседанията му могат да бъдат поканени за участие и представители на юридически лица с нестопанска цел. Очевидно е че тази норма е с препоръчителен, а не задължителен характер и тя не въвежда задължение за председателя на Съвета да отправя постоянно покани за участие на заинтересовани представители на неправителствените организации в разискванията и вземането на

решения по темата за заетостта.

За разлика от предходно цитираната норма, в чл. 59, ал. 1 от Закона законодателят е въвел по императивен начин задължението за включване на представители на неправителствените организации като членове на Националния консултативен съвет по професионална квалификация на работната сила, създаден към министъра на труда и социалната политика. Доверие на неправителствените организации като надежден местен партньор с нужния капацитет законодателят е гласувал в чл. 25 от *Правилника за прилагане на Закона за насърчаване на заетостта*. В чл. 25, ал. 1 се казва, че регионалните програми за ограмотяване, квалификация и заетост се разработват от областните и общинските администрации съвместно с поделенията на Министерството на образованието и науката, представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, юридически лица с нестопанска цел и поделенията на Агенцията по заетостта.

5. Взаимодействие в сферата на културата

Възприемането на нестопанските организации като равнопартньор на държавата в процесите, свързани с вземане на решение в културната област, е от изключително значение за подобряване на културния живот на национално и местно ниво, допринасяйки за осъзнаването, че културата е един от важните фактори за икономическо и социално развитие на страната. В *Закона за закрила и развитие на културата* е предвидено създаването на Фонд "Култура", който подпомага развитието на културата на национално ниво. В чл. 26, ал. 3 от закона е предвидено по безспорен начин участието във Фонда на организациите с нестопанска цел, работещи в областта на културата. Членовете на управителния съвет се назначават със заповед на министъра на културата за срок две години.

6. Взаимодействие по въпросите на насилието и престъпността

Българският законодател е предвидил по императивен начин осъществяване на тясно взаимодействие между държавата и НПО по

отношение провеждане политика на противодействието на домашното насилие, контрола върху наркотични вещества, борба с трафика на хора и противообществените прояви на малолетни и непълнолетни.

В пар. 3 от Заключителните разпоредби на *Закона за защита срещу домашното насилие* се казва, че държавата съдейства на юридическите лица с нестопанска цел за създаване и подкрепа на служби и центрове за задължаване на извършителя на насилието да посещава специализирани програми и насочване на пострадалите лица към програми за възстановяване.

Нестопанските организации се възприемат от Националния съвет по наркотичните вещества като надежден източник за получаване на информация, необходима за определянето, осъществяването и координирането на националната политика в областта на наркотичните вещества и прекурсорите (чл. 11, т. 8 от *Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите*). Съгласно чл. 84, ал. ал. 3 от *Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите* НПО могат да бъдат поканени от Министерството на здравеопазването, Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на отбраната и Държавната агенция за младежта и спорта да участват при изпълнение на разработените и планираните от тях програми за превенция на злоупотребата с наркотични вещества, както и за лечение, намаляване на здравните щети и рехабилитация на лица, злоупотребяващи или зависими от наркотични вещества.

Не е предвидено по императивен начин задължително представителите на неправителствените организации да участват в заседанията на Националната комисия за борба с трафика на хора, създадена към МС. Комисията има за задача да определя и ръководи прилагането на националната политика и стратегия в областта на противодействието на трафика на хора. Съгласно чл. 4, ал. 4 от *Закона за борба с трафика на хора* в заседанията на Националната комисия могат да участват представители на юридически лица с нестопанска цел, които извършват дейност по предотвратяване на трафика на хора и закрила на жертвите от него.

Значително голям е броят на неправителствените организации, които осъществяват активна дейност, насочена към противодействие на противообществените прояви на малолетни и непълнолетни лица. Централната комисия към МС отговаря, ръководи и координира

дейността на държавните органи и юридическите лица с нестопанска цел във връзка с борбата срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (чл. 8, ал. 2, б. "а" от Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните). В чл. 8 от *Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните* се казва, че Централната комисия разработва, участва в разработването и предлага на Министерския съвет, на министерствата, на други ведомства и на юридически лица с нестопанска цел програми и дейности за предотвратяване и ограничаване на криминогенните фактори, но никъде не е предвидено в закона разработването на тези програми да се осъществява с прякото участие на неправителствените организации.

На местно ниво органите, ангажирани с провеждане на политиката на държавата за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни лица, са местните комисии, които могат (но нямат такова задължение, а само по тяхна преценка) да привличат юридически лица с нестопанска цел в предотвратяването и противодействието на извършването на противообществени прояви от малолетни и непълнолетни и престъпления от непълнолетни на територията на съответната община (чл. 10 от *Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните*).

7. Взаимодействие в сферата на туризма

В България развитието на туризма все още не е на необходимото ниво, но потенциалът, който страната ни притежава като природни и културно-исторически дадености, е добра база за икономически успешно и устойчиво развитие на традиционни и алтернативни форми на туризъм. Обществените отношения, свързани с осъществяване управлението и контрола в туризма, взаимодействието на държавата и общините при осъществяването на дейностите, свързани с туризма, както и участието на юридически лица с нестопанска цел и физически лица в тези дейности, са уредени още в чл. 1, ал. 1 от *Закона за туризма*.

Съгласно чл. 9а., ал. 1 от закона към председателя на Държавната агенция по туризъм се създават Експертна комисия по регистрация на туроператори и туристически агенти и Експертна комисия по категоризация на туристически обекти. Основната цел е подобряване

организацията и управлението на туризма с цел повишаване на неговата конкурентноспособност, подобряване на бизнес-климата в страната и особено на общинско ниво, което да осигури нарастване на заетостта, жизненото равнище на населението, приходите в бюджета и в текущата сметка на платежния баланс. В състава на Експертната комисия по категоризация на туристически обекти при категоризиране на някои от туристическите обекти се включват с равен брой гласове представители на Държавната агенция по туризъм, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на земеделието и горите, Министерството на околната среда и водите, Държавната агенция за младежта и спорта, от една страна, и представители на национално представените туристически сдружения и други юридически лица с нестопанска цел, имащи отношение към развитието на съответните туристически обекти, от друга страна. В съответствие с чл. 10а, ал. 1 на територията на всяка развиваща туризъм община се създава консултативен съвет по въпросите на туризма, като в състава му участват равен брой представители на местната администрация, от една страна, и представители на туристически сдружения и други юридически лица с нестопанска цел, имащи отношение към развитието на туризма, сдружения на местния бизнес и на потребителите, от друга страна (чл. 10а, ал. 3).

8. Взаимодействие в по въпросите на спорта

Държавата е декларирала готовност да насърчава развитието на физическото възпитание и спорта в чл. 4 от *Закона за физическото възпитание и спорта*. В т. 9 на същия законов текст се казва, че държавата насърчава развитието на физическото възпитание и спорта, като подпомага юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна спортна и младежка дейност чрез данъчни, кредитно-лихвени, митнически и други финансови и икономически облекчения, както и финансирания при условия и по ред, определени в съответните нормативни актове. Председателят на Държавната агенция за младежта и спорта подпомага общественополезната дейност на сдружения с нестопанска цел за реализацията на държавната политика в областта на спорта и социалния туризъм (чл. 8, ал. 3, т. 7 от *Закона за физическото възпитание и спорта*). Законодателят е предвидил в чл. 63 от закона възможността държавата и общините да подпомагат сдружения и организации с

нестопанска цел, които организират и насърчават децата и младежта да се занимават с физически упражнения, спорт, спортни игри и туризъм сред природата. Спортните организации, които са юридически лица с нестопанска цел, се финансират от предоставени средства от държавата и общините (чл. 62, ал. 1, т. 7 от Закона за физическото възпитание и спорта).

9. Взаимодействие по проблеми, свързани с околната среда и водите

Голяма част от регистрираните и ефективно действащи НПО в страната осъществяват активна дейност в сферата на опазване на околната среда и водите. В чл. 9 от *Закона за водите* е предвидено водите да се управляват на национално и на басейново ниво. Управлението на водите на национално ниво е възложено на министъра на околната среда и водите, който е подпомаган в дейността си от Висш консултативен съвет по водите. Именно в състава на този консултативен съвет законодателят е предвидил участието на представители на юридически лица с нестопанска цел, имащи пряко отношение към водите, заедно с представители на Министерството на околната среда и водите, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на земеделието и горите, Министерството на икономиката и енергетиката, Министерството на транспорта, Министерството на здравеопазването, Министерството на финансите, Министерството на държавната политика при бедствия и аварии, Българската академия на науките, общините и други. На басейново ниво решения се вземат от Басейновия съвет, който съгласно чл. 159, ал. 1 от Закона за водите е държавно-обществена консултативна комисия за подпомагане дейността на басейновата дирекция. В състава на Басейновия съвет законодателят е допуснал участие на нестопански организации, имащи отношение към водните проблеми.

Управлението на държавния горски фонд и контролът върху всички гори и земи от горския фонд се осъществява от Националното управление по горите към Министерството на земеделието и горите съгласно чл. 20, ал. 1 от *Закона за горите*. Към министъра на земеделието и горите се създава Национален съвет по горите като консултативен орган за обсъждане на основни въпроси по управлението на горите. В ал. 5 от цитирания в предходното изречение

текст, е предвидено в състава на Националния съвет по горите да се включат Институтът по гората към Българската академия на науките, Лесотехническият университет, Съюзът на лесовъдите в България и юридически лица с нестопанска цел, чиято дейност е свързана със стопанисването, опазването и охраната на горите.

10. Взаимодействие в областта на енергийната ефективност

В действащото законодателство е отредена незначителна роля на неправителствените организации във формиране на държавната политика по повишаване на енергийната политика по реда на *Закона на енергийната ефективност*. Съгласно чл. 3 от закона държавната политика е делегирана на министъра на икономиката и енергетиката. Мерките и дейностите по повишаване на енергийната ефективност се осъществяват от изпълнителния директор на Агенцията по енергийна ефективност, който взаимодейства с централните и териториалните органи на изпълнителната власт, със сдружения на работодатели, с браншови организации, сдружения на потребители и с юридически лица с нестопанска цел по провеждането на политиката по енергийна ефективност. За финансиране на дейностите по повишаване на енергийната ефективност се създава Фонд "Енергийна ефективност" (чл. 22, ал. 1 от Закона за енергийната ефективност). В чл. 27, ал. 1, т. 4 от закона е предвидено в Управителния съвет на фонда да присъстват четирима представители на физически лица и/или на юридически лица - търговци по смисъла на Търговския закон, или на юридически лица с нестопанска цел по смисъла на Закона за юридическите лица с нестопанска цел с необходимия професионален опит.

11. Взаимодействие във връзка с далекосъобщенията и филмовата индустрия

Важен отрасъл от икономиката на всяка една страна е далекосъобщителната дейност. Съгласно чл. 33, ал. 2 от *Закон за далекосъобщенията* Комисията за регулиране на съобщенията взаимодейства с държавни органи и институции, както и с органите на местното самоуправление и местната администрация и с юридически лица с нестопанска цел при изготвянето на проекти на нормативни актове, обмен на информация и други форми на сътруд-

ничество в сферата на далекосъобщенията.

Законодателят е отредил място на неправителствените организации и в отношенията, свързани с производството, разпространението, промоцията и показата на филмите в Република България и държавното подпомагане на българската филмова индустрия. Държавното подпомагане съгласно чл. 4 от *Закона за филмовата индустрия* се осъществява в сътрудничество с професионалните сдружения и юридическите лица с нестопанска цел, осъществяващи дейност в областта на филмовата индустрия.

12. Взаимодействие по проблемите на икономическото развитие

Национална политика за насърчаване на малките и средните предприятия и стратегията за нейното реализиране се провежда основно от министъра на икономиката и енергетиката съгласно чл. 5 от *Закона за малки и средни предприятия*. Министърът на икономиката и енергетиката координира провеждането на държавната политика при взаимодействие с държавните органи, органите на местното самоуправление, юридическите лица с нестопанска цел, сдруженията, подпомагащи малките и средните предприятия, и браншовите камари и съюзи. За осъществяване на сътрудничеството в областта на насърчаване на малките и средните предприятия се създава Консултативен съвет за насърчаване на малките и средните предприятия към министъра на икономиката и енергетиката. Съветът е съвещателен орган и в него взимат участие юридически лица с нестопанска цел заедно с представителите на министерства, на Националното сдружение на общините в Република България, на сдружения, подпомагащи малки и средни предприятия, на браншови камари и съюзи и учени - специалисти по проблемите на икономическата политика (чл. 11 от закона).

13. Възможности за взаимодействие на местно ниво

С цел успешно провеждане на държавната политика на местно ниво съгласно чл. 26 от *Закона за регионалното развитие* в отделните области в страната се създават областни съвети за развитие, чиято основна цел е приемане на областните стратегии за развитие.

Областните стратегии за развитие са стратегически документи за определяне на регионалната политика, прилагана на ниво област, и в тях се предвижда създаването на условия за балансирано и устойчиво развитие на областта и общините в нея. В ал. 1 на този член е предвидено областният управител да председателства областния съвет за развитие, а сред неговите членове като представители на нестопанския сектор присъстват делегиран представител на регионалните сдружения на общините на територията на областта и делегиран представител на областните структури на национално представените организации на работодателите и на работниците и служителите.

Освен изброените до момента принципни възможности за участие на юридическите лица с нестопанска цел в състава или заседанията на отделни държавни органи, в редица закони (ЗТ, ЗЗРК, ЗЗ, ЗЗО, ЗИХУ, ЗМСП, ЗООС, ЗМСМА), законодателят е признал като равностойни партньори на държавата при вземане на решения от национално и местно значение и конкретни представители на нестопанския сектор като Националното сдружение на общините в Република България, национално представените организации на работодателите и на работниците и служителите, както и сдружения, развиващи дейност в конкретна сфера.

14. Възможности за взаимодействие във връзка с процеса на планиране и програмиране на средствата по линия на Структурните фондове за 2007 – 2013

Един от основните принципи, залегнал в регламентите на ЕС и в основата, на които функционираат Структурните фондове, е принципът на партньорство. Този принцип предвижда страните членки да осигурят обширно и ефективно участие на регионални, местни и други държавни органи, икономически и социални партньори, както и други подобни и компетентни организации в планирането, изпълнението, наблюдението и оценяването на европейските фондове. Неправителствените организации като представители на едни от субектите-партньори могат да работят успоредно с националните, регионалните и местните власти в официално партньорство в различните органи, отговорни за използване на Структурните фондове в България. Те разполагат с няколко възможни механизма съгласно приетите към момента постановления на Министерски

съвет за включването им в процеса по планиране, програмиране и оценяване на средствата от Структурните фондове, а именно:

- Участие в работните групи, подготвящи отделните Оперативни програми;
- Участие в Комитети по наблюдение по различните Оперативни програми, които да следят за ефективността и качеството на Оперативните програми. Такъв консултативен национален орган функционира изцяло на принципа на партньорство, заложен в Регламентите на ЕС;
- Участие в смесени консултативни органи на национално, регионално или местно ниво, които имат функция да съгласуват приоритетни политики, да консултират съдържанието на оперативни програми, регионални и областни планове и стратегии относно планирането на Структурните фондове на ЕС.

III. СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ НА МЕСТНО НИВО

В съответствие с регламентите на ЕС „страните членки са длъжни да осигурят обширно и ефективно участие” на регионални, местни и други държавни органи, икономически и социални партньори в планирането на националните стратегии и програми и тяхното изпълнение. За съжаление обаче безспорен факт е, че на практика в България организираното гражданско общество не е включено ефективно в процеса на консултации, предхождащ вземането на конкретни политически решения на национално и местно ниво. Безспорен факт е също така, че пълноценната интеграция на българското общество в европейските структури е невъзможна без приобщаването на всички заинтересовани страни, включително и представителите на неправителствения сектор. Без участието на заинтересованите страни, в това число и на неправителствените организации, съществува рискът да се стигне до дисбаланс в отношенията „държава - граждани” във връзка с устойчивостта на разработваните и изпълнявани политики.

Доказателство за тази теза се откриват в стратегическите документи на по-голямата част от общините в страната, както и в наредби, приети от тях, регламентиращи дейността на общинската администрация и предоставянето на определени услуги на територията на съответната община. В изложението по-долу ще бъдат посочени примери от някои от по-големите общини, в които има такава утвърдила се практика.

Планирането на регионалното развитие е регламентирано в Закона за регионално развитие. Принципът на партньорство, залегнал в основата на формиране на националната политика, е издигнат и като един от основните постулати на регионалната политика съгласно *Закона за регионално развитие*. Истинското име на устойчивото развитие е “партньорство”. В закона принципът е не само деклариран, но е и гарантиран посредством предвидената възможност за създаване на областните и регионалните съвети за развитие като структури за осъществяване на партньорството. Неправителствените организации участват в тях като представители на социално-икономическите партньори и подпомагат определянето

на регионалните приоритети и политики.

В чл. 9 от *Закона за местното самоуправление и местната администрация* законодателят е предвидил възможност общините да създадат национално сдружение и регионални сдружения за решаване на общи въпроси и за постигане на цели от взаимен интерес. Националното сдружение на общините има право да представлява своите членове пред държавните органи, да разработва предложения за промяна и усъвършенстване на правната уредба на местното самоуправление, да подготвя становища и предложения по проектобюджета на страната в частта му за общините, както и да осъществява контакти и взаимодействия със сродни организации от други страни, както и да членува в международни сдружения.

Посочено беше вече, че партньорството между държавата и неправителствените организации може да се реализира както на централно, така и на местно ниво. Конкретни примери от практиката показват, че партнирането на местно ниво съдържа повече потенциал за успех и е по-лесно за осъществяване. Причината за това е, че местните НПО имат по-голяма информация за естеството на проблемите от локален характер и стоят по-близо до хората.

В *Програма за управление и развитие на Столична община 2008-2011* един от приоритетите на общината е насочен към създаване на условия за ефективно функциониране на софийската икономика посредством активно сътрудничество със стопанските субекти, органите на държавна власт и неправителствените организации в дейностите от компетентност на Общината за намаляване на административното регулиране на бизнеса. В програмата е залегнала и амбицията за максимално използване на потенциала на неправителствените организации като фактор за въвеждане на нови съвременни модели на социално обслужване. Очакваният резултат е създаване на консултативен съвет за социална интеграция и изграждане на мрежа между заинтересованите страни в сферата на социалното включване.

Общинският план за развитие на Пловдив 2005-2013 представлява отправна точка за насочване на усилията на общинското ръководство и всички заинтересовани страни в общината към развитието на града. В Пловдив неправителствените организации според обявените в техните устави приоритети и области на дейност покриват широк диапазон от обществения живот: екология, икономика,

образование, социални дейности, здравеопазване, межкултурно сътрудничество, помощ на гражданското общество, готовност за работа с млади хора. Това е и причината, поради която в Плана за развитие неправителственият сектор в Пловдив се разглежда като потенциал, който може да се активизира при наличие на проявена обществена воля и активизирано сътрудничество от страна на местната власт. От благоприятните външни фактори като най-важна за развитието на неправителствения сектор е изтъкната положителната обществена нагласа, както и декларираното и доказано желание на местните власти за партньорство с НПО. Това създава среда, в която гражданските организации могат да получат възложения от общината, да се ползват от широка публичност, да участват в обществени съвети, да бъдат посредници на диалога между гражданите и властите – процеси, които се наблюдават в последните няколко години. В *Правилника за дейността на Община Пловдив в чл. 9, т. 2* е предвидено заместник кметът по социалната политика да поддържа контакти с нестопански организации в съответната област, във връзка с различните видове подпомагане на гражданите според Правилника за социално подпомагане. Предвидено е Дирекция “Социална политика и работа с етносите” да поддържа контакти с нестопанските организации в съответната област във връзка с различните видове помощи, от които имат нужда. Общинският бюджет на Община Пловдив е предвидено да бъде обсъждан от широк кръг заинтересовани субекти съгласно в *Наредба за условията и реда за съставяне, изпълнение и отчитане на общинския бюджет на община*. Пълен вариант на проекта за бюджет се представя на вниманието на гражданите на определени места в сградата на Община Пловдив и в шестте районни кметства на Община Пловдив. Гражданите имат право да правят предложения и да дават становища по изготвения бюджет, като те се обобщават от Бюджетната комисия към общинския съвет. Годишният отчет за изпълнението и приключването на общинския бюджет също се предоставя за достъп на гражданите на определени места в сградата на Община Пловдив и в шестте районни кметства на Община Пловдив.

В резултат на направения анализ на степента на взаимодействие между НПО и местните власти се оказва, че *Община Сливен* е единствената, която е уредила правилата и условията за взаимодействие и сътрудничество на органите на местно самоуправление с НПО на територията на Община Сливен в отделен документ:

Правила за взаимодействие между община Сливен и неправителствените организации. Правилата целят обединяване ресурса и усилията на органите на местно самоуправление и неправителствените организации в работата по изпълнение на *Общинския план за развитие на Община Сливен през периода 2007-2013 г.*, постигане на целите на неправителствените организации и мотивиране на гражданите за активно участие в управлението и развитието на Община Сливен. Взаимодействието между органите на местно самоуправление и неправителствените организации се осъществява на принципите, установени със законите и устройствените актове на неправителствените организации, като се зачита равнопоставеността на страните, тяхната независимост една от друга и правото им за свободно изразяване на мнение и критични бележки. Взаимодействието обхваща всички сфери на дейността на общинските органи и неправителствените организации. Предвидено е органите на местно самоуправление и неправителствените организации да използват всички незабранени от нормативните актове форми на взаимодействие, способстващи за постигане целите и на двете страни. По преценка на председателя на Общинския съвет по отделни въпроси, включени в дневния ред на заседанията на Общинския съвет, могат да бъдат канени представители на неправителствените организации, с предмет на дейност, кореспондиращ с разглеждания въпрос, да изложат писмено пред постоянните комисии и/или пред съветниците становището на организацията си по обсъждан проблем.

В Правилника за организацията и дейността на Общински съвет Сливен, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация е предвидена възможността гражданите да могат да внасят в комисии на Общински съвет - Сливен писмени предложения и становища. Глава 11 от Наредбата е посвета изцяло на процедурата за участието на гражданите в работата на общинския съвет.

Открити за граждани са и заседанията на Консултативния съвет по туризма, който основно отговаря за изготвяне стратегията и политиката за развитие на туризма в Община Сливен. Една от задачите на Консултативния съвет по туризма е да дава становище по ефективността на управлението на туризма и да предлага мерки за подобряване на координацията между местната, държавната власт, неправителствените организации и бизнеса. В състава на Консултативния съвет са включени 20 представители, съответно десет на

местната администрация и десет на туристически сдружения и други юридически лица с нестопанска цел имащи отношение към развитието на туризма.

В Наредбата за съставянето, изпълнението и отчитането на общинския бюджет е предвидено проекта за общински бюджет да бъде подложен на обществено обсъждане с участие на широк кръг заинтересовани лица, сред които са и граждански сдружения, които осъществяват дейност или ползват услуги на територията на общината. Кметът на общината има задължението да представя приетия общински бюджет в областното поделение на Сметната палата и в Министерството на финансите в определения от закона срок, както и в Националното сдружение на общините в Република България.

Интерес представлява примерът в *Община Шумен*, където от началото на 2007 г. действа Наредба за кварталните съвети, които се изграждат по инициатива на населението и осъществяват дейността си на доброволен принцип. Със създаването на кварталните съвети се цели да се стимулира инициативата на гражданите при решаване на проблемите на кварталите, в които те живеят, както и участието на гражданите в управлението и развитието на града и кварталите чрез внасяне на конкретни предложения. В учредителните събрания за създаване на квартални съвети могат да участват пълнолетни граждани, живущи в квартала, които имат най-малко шестмесечна регистрация по постоянен и настоящ адрес, общински съветници, представители на общинската администрация, директори на училища, държавни учреждения, служители на РПУ, неправителствени организации и други лица, които живеят на територията на квартала. Кварталните съвети осъществяват взаимодействие с представители на граждански структури и неправителствени организации.

На неправителствените организации е отредена роля и при обсъждане на общинския бюджет съгласно Наредба за условията и реда за съставяне, изпълнение и отчитане на общинския бюджет. Кметът на общината предоставя проекта на общинския бюджет за публично обсъждане от местната общност. Публичното обсъждане се провежда по населени места, кметства и бюджетни звена чрез срещи, пресконференции, кръгли маси и дискуссионни форуми с участието на граждани, общински съветници, кметове на кметства, кметски заместници, ръководители на бюджетни звена, представители на медии, на граждански сдружения и на други юридически лица, които

имат регистрация, осъществяват дейност или ползват услуги на територията на общината. Кметът на общината има ангажимент да представи приетия общински бюджет и на Националното сдружение на общините в Република България за изготвяне на анализи и формиране на обща позиция заедно с компетентните държавни органи за преговори с централната власт и публикация в местната преса.

Неправителствените организации в *Община Пазарджик* заемат все по-важно място в системата за самоуправление. Те са специализирани в различни насоки за подпомагане дейността на хората, организации, общинския съвет и кметствата. В *Програмата за управление на Община Пазарджик 2007-2011* е отделено място на неправителствените организации като желан партньор за осъществяване на съвместни инициативи.

Местната власт в *Община Хасково* има ключова роля при изпълнението на приетите цели на *Общинския план за развитие 2007-2013*. Реализирането им включва изграждане на вътрешно-институционална организация и регламентиране на връзките с другите равнища за управление, както и с местните заинтересовани страни. Заложено е развитие на принципа на партньорство, което означава активно привличане на бизнеса и неправителствения сектор в изпълнението на плана като необходимо условие за реализация на предвидените мерки и проекти. За успешното изпълнение на плана този ресурс трябва да бъде мобилизиран. Особено внимание на неправителствените организации е отделено във връзка с политиката на общината, насочена към преодоляване на проблемите в сферата на образованието. Именно на сътрудничество с неправителствените организации местната власт ще разчита за подобряване на качеството на образованието и обновление в българското училище.

В *Общинския план за развитие на Община Кюстендил 2007-2013* мястото, което е отделено на НПО, е в контекста на тяхната надеждност като партньор за преодоляване на проблемите в сферата на туризма на територията на общината. Провеждането на конструктивен диалог за развитие на туризма на местно ниво и ефективното сътрудничество с неправителствения сектор, бизнеса и други заинтересовани институции и организации гарантира целенасоченото въздействие за устойчиво развитие на туризма като приоритетен отрасъл за общината. Обединените усилия и изгра-

дените партньорства с бизнеса и НПО създават отлични предпоставки за привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството. На всичко това се гледа като на предпоставка за превръщане на туристическия отрасъл в катализатор за социално-икономическото развитие на Община Кюстендил. В *Правилника за организацията и дейността на Общинския съвет, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация* е предвидено председателят на всяка една комисия да осигури условия за присъствие на граждани, представители на неправителствени организации и медии при обсъждането на отделни въпроси преди вземане на конкретно решение. При определяне на дневния ред за всяко заседание на общинския съвет председателят на съвета включва отделна точка “изказвания, питания, становища и предложения на граждани”, с което на гражданите е предоставена още веднъж възможност да отправят въпроси и да правят конкретни предложения. Населението се включва в обсъждането на проекта за бюджет на Общината чрез провеждането на публични обсъждания, срещи по населени места и други начини, по ред, определен от Общинския съвет. Бюджетната комисия към Общинския съвет обобщава становищата на общинската администрация, гражданите, ръководителите на бюджетните звена, на постоянните комисии към Общински съвет и предложенията на отделни общински съветници и се произнася по тях.

В *Общинския план за развитие на Община Казанлък 2007-2013* е отчетен фактът, че средата за развитие на бизнеса в общината не е особено благоприятна и не отговаря на съвременните изисквания за развитие на конкурентна и динамична икономика, въпреки положените усилия от страна на общината през последните години. В тази връзка важен компонент за осъществяване на ускорено икономическо развитие на общината е създаването на благоприятна среда за развитие на бизнеса. За реализирането на тази специфична цел е предвидено осъществяване на активен диалог между бизнеса, общината и неправителствените организации. В плана е предвидено и активно включване на неправителствения сектор в разширяване и подобряване на социалните услуги. За развитието на културата, опазването и експонирането на културно-историческото наследство отново е заложено на създаване на партньорства между общинската власт, културните институции, неправителствения сектор и бизнеса с цел насърчаване на художественото творчество.

Корупцията е една от сериозните заплахи за основните принципи и

ценности на съвременното демократично общество. В *Стратегията за прозрачно управление и за превенция и противодействие на корупцията за периода 2006-2008 на Община Плевен* се казва, че за да се утвърди наблюдаващата роля на организациите на гражданското общество и да се повиши превантивната функция на гражданския контрол, е необходимо по-нататъшното регламентиране на участието им в процеса на изработване и оценка на антикорупционни политики. Това е предвидено да се постигне чрез включване на представители на гражданските организации в работата на Община Плевен по изработване на политика за прозрачност, сътрудничество с неправителствените организации при изработване и прилагане на механизъм за публичност и прозрачност на антикорупционната политика и инструменти, както и партньорство и координация с неправителствените организации при разработването и провеждането на обучителни антикорупционни програми за представители на публичния сектор и бизнеса.

През последните години капацитетът на гражданските организации да оценяват въздействието на антикорупционната политика и да предлагат ефективни решения за превенция и противодействие на съществуващите корупционни практики и корупционни рискове значително се повиши. Противодействието на корупцията се превърна в основна сфера на дейността за редица български неправителствени организации, които със съдействието на медиите иницирираха редица публични дебати за корупцията, както и за необходимите мерки за нейното ограничаване. В *Програма на Община Малко Търново за изпълнение на Стратегията за прозрачно управление и за превенция и противодействие на корупцията за периода 2006-2008 г.* е изведен принципът, че публично-частното партньорство допълва усилията на правителството за въвеждане на стандарти на прозрачност и отчетност и създава необходимите предпоставки за ограничаване на корупционните практики.

Укрепване на институционалния капацитет и развитие на гражданския сектор на местно ниво е залегнало като приоритет в *Общинския план за развитие на Ловеч за 2007-2013*. Разширяване на сътрудничеството с частния сектор, неправителствените организации и цялата местна общност е изведено като предпоставка за укрепването и повишаването на институционалния капацитет на местно ниво, създаване на капацитет за по-ефективно усвояване на средствата от Структурните фондове, подобряване на предоставяните услуги от общинската администрация.

Общинската социална политика на Ловеч е съобразена с *Общинския план за развитие на Община Ловеч* и доразвива идеята за разширяване на партньорските взаимоотношения между Община Ловеч и неправителствения сектор. В тази връзка целите, които са поставени, са осъществяване на партньорските взаимоотношения с неправителствените организации или други структури в сферата на социалната политика. Сътрудничеството се предвижда да бъде реализирано посредством предоставяне на услуги на деца в риск, на рискови групи, деца и възрастни със специални нужди, възрастни хора, децентрализация на услугите, с предоставяне чрез конкурс на неправителствени организации и интеграция на ромската общност. За постигане разширяване на партньорските взаимоотношения между Община Ловеч и неправителствения сектор се предвижда ежегодно от бюджета на общината да се отделят средства за съвместни проекти с неправителствените организации или други структури.

Разширяването на контактите с институции и неправителствени организации, занимаващи се с развитието на туристическата индустрия е една от основните цели, залегнали в Програмата за развитието на туризма в Община Ловеч. Устройственият правилник на общинска администрация възлага на кметът на общината да организира развитието на партньорски отношения с общини от страната и чужбина и с неправителствени организации.

IV. ПРИМЕРИ ОТ ПРАКТИКАТА

Значението на всички форми на партньорство между граждански структури и публична власт, дори и на най-елементарно ниво, не трябва да бъде подценявано. Провеждането на консултации между НПО и органите на местна и централна власт, включително и когато не води до бързи резултати, е важно, тъй като по този начин се засилва взаимното осъзнаване на допълващата се роля на двете страни в общественения живот. Държавата все по-добре опознава нестопанския сектор и доверието между тях се превръща във фактор за бъдещо възлагане на конкретни поръчки за изпълнение от неправителствените организации. Съвместните инициативи обхващат провеждане на консултации, участие в работни групи и консултативни органи, неформални разговори, както и активно участие в процеса на вземане на решения от местно значение.

По-висша форма на партниране е договарянето между държавата и неправителствените организации, в резултат на което НПО получават правото да извършват дейности, традиционно попадащи в сферата на компетентност на държавата. Възложителят – централен или местен орган на държавна власт – предоставя финансов ресурс на изпълнителя – неправителствените организации под формата на субсидия или като престация по договор. Във втория случай държавата може да предоставя също сгради, материално съдействие или друга форма на подпомагане в качеството си на страна по договора. Така например в *Стара Загора* местния клон на БЧК ползва общинска сграда, предоставена му безвъзмездно за срок от 10 години за помещаване на Центъра за грижи.

Реализирането на сътрудничество в процеса на извършване на социални услуги има особено значение и особена роля в общественения живот. От една страна, социалните услуги притежават специфична чувствителност, тъй като са свързани с особено болезнени аспекти на състоянието на дадено общество.

Законът за социално подпомагане и Правилникът за неговото прилагане предоставят възможност за създаване на обществени съвети, които имат за цел да оказват помощ при осъществяване на дейности по социално подпомагане и упражняване на обществен контрол върху тяхното реализиране. Формата на обществените

съвети като метод за съвместна дейност на местните власти и гражданския сектор е изключително резултатна. От една страна, се мобилизира обществената активност и се включва в общата политика, а, от друга страна, се улеснява и усъвършенства общинската администрация в сферата на предоставяне на социални услуги. Особено работеща е практиката начело на обществените съвети да стоят специалисти от общинската администрация. Това не е опит да се узурпира гражданският сектор, това е живата връзка между общностите и администрациите, която е от решаващо значение за отстояване на добри идеи и инициативи.

Участието на местната власт в обществените съвети гарантира чуваемост и съпричастност на администрациите към желанията и правата на общностите. Обединяването на усилията на различни организации и институции води и до още един положителен резултат - установяване на партньорски отношения между организацияте. Те започват да работят в консорциуми, мрежи, асоциации и други съвместни инициативи. Така се увеличава капацитетът на гражданския сектор и се консолидират силите за постигане на по-сериозни резултати.

Една от най-мащабните инициативи за развитие и утвърждаване на взаимодействието между граждани и публична администрация е *Програма „Обществен форум“*, изпълнявана от Фондация за реформа в местното самоуправление и Фондация „Болкан Асист“ и финансирана от Швейцарската агенция за развитие и сътрудничество. Програмата стартира през 2000 г. като пилотна фаза в шест общини и приключва през 2007 г., като за целия период са обхванати 107 общини (Стара Загора, Гурково, Лом, Търговище, Велико Търново, Летница, Смолян, Златоград, Силистра, Свищов, Априлци, Троян и пр.).

Уникалността на подхода „Обществен форум“ е в утвърждаването на *структуриран* диалог между граждани и местна власт. Всеки обществен форум има за цел идентифициране на местни проблеми, приоритизиране, предприемане на мерки за решаването им чрез осъществяване на конкретни проекти или чрез формулиране на препоръки за действие от страна на местната власт. На местно ниво процесът се организира от местна НПО. Всеки обществен форум включва поредица от дискусии с участието на всички заинтересовани страни, водени от независим модератор, който е външен за общността или извън обсъжданите проблеми. Цялата организация

на дискусиите и координацията на действията между всяка от тях се осъществява от Оперативна група, съставена от участници във форума. Освен това, по всяка от определените проблемни области се определя работна група (работна маса), която предлага съответните мерки.

Примерите за успех на програмата са многобройни, като сред най-устойчивите от тях са сътрудничеството между НПО и местна власт за развитие на туризма в Тетевен чрез партньорски проекти, участие на НПО в консултативни органи и в изработването на План за развитие на туризма, създадената традиция за структурирано обсъждане на общинските бюджети в Търговище и Стара Загора, създаването на местни инициативни групи по програмата за развитие на селските региони в Тетевен, Ябланица, Антоново, Омуртаг и др.), създаването на регионална иновационна стратегия за Североизточен и Северен централен регион, и много други.

Въпреки че програма „Форум“ приключва формално през 2007 г., шест НПО, неформално сертифицирани като „Форум центрове“, продължават прилагането на подхода като неразделна част от своята дейност. Това са РАО „Тракия“ в Стара Загора, Бизнес център Свищов, Център за устойчиво развитие в Тетевен, Клуб на НПО в Търговище, Дружество „Знание“ в Ловеч и Национален алианс за работа с доброволци в Пловдив. Освен тях в различни свои проекти НПО, които са участвали в програмата, прилагат този подход за диалог и партньорство с местната власт.

Друг пример е *Общественият съвет за рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания* - консултативен орган към Община Варна. Той работи за обединяване и координиране възможностите на широк кръг организации и институции с цел ефективно решаване проблемите на лицата със специфични нужди в областта на рехабилитацията и създаване на равнопоставеност и равни възможности на хората с увреждания.

Общественият съвет по рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания в Община Варна е създаден през 1998 г. от 7 неправителствени организации на и за хора с увреждания (Център за хора с увреждания, Център за независим живот, Фондация „Приятелите на слепите“, Районна организация на глухите, Дружество на военноинвалидите, Фондация „Карин дом“, Сдружение „Интпсих“). Към Обществения съвет са сформирани експертни комисии в следните пет направления: социална защита и здра-

веопазване; трудова заетост и реализация; образование и обучение; достъпна архитектурна среда и транспорт; култура.

Всяка от експертните комисии включва както организации, които работят в съответната сфера, така и представители на общинската администрация. В съставянето на Социалната си програма Община Варна взема предвид и предложенията, направени от Обществения съвет за рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания. За пръв път през 2003 г. е изготвена Социална програма, включваща инициативи на неправителствените организации и общинските структури. През 2004 г. отново Социалната програма включва предложенията, направени от Обществения съвет за рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания. В резултат на активните действия на Обществения съвет по рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания през януари 2003 г. Общинският съвет Варна приема Наредба за общодостъпна среда. Със заповед на кмета от 6 октомври 2004 г. в изпълнение на Социалната програма на Община Варна е назначен Омбудсман (обществен посредник) на хората с увреждания в Община Варна.

Пример за добре функциониращ обществен съвет е Общественият съвет по социални дейности в *Стара Загора*, създаден през 2001 г., когато няколко местни неправителствени организации, работещи по проблемите на деца и младежи в неравностойно положение, решават да подобрят взаимодействието и да изградят партньорство при работата както помежду си, така и с местните власти, институции и бизнес. Като първа стъпка десет неправителствени организации създават коалиция "Партньори за промяна". Коалицията укрепва провежда съвместни дейности в подкрепа на деца и младежи в неравностойно положение, организира срещи с водещи неправителствени организации от страната и проучва опита на различни граждански инициативи за партньорство. Оформя се идеята за създаване на обществен съвет по социални дейности като ефективен механизъм за взаимодействие с местните власти, институции и бизнес.

Общественият съвет за социални дейности и закрила на детето е помощен и консултативен орган на Общински съвет и Община Стара Загора. Основна цел на Обществения съвет е да обедини усилията на гражданските организации, местните власти, институции и бизнес за формиране на политика и реализиране на успешни дейности и програми в социалната област. Основните функции на

Обществения съвет се изразяват в подпомагане на формирането и реализирането на общинската социална политика, участие в определяне на приоритетите на общинската стратегия в социалната сфера, работа за повишаване на гражданското участие в процесите на вземане на решения и на прозрачност в реализирането на общинската социална политика, консултации и участие в разработването и реализирането на проекти, свързани със социалната политика на общината.

Неправителствените организации в Община *Пазарджик* заемат все по-важно място в системата за самоуправление. Те са специализирани в различни области, свързани с дейността на граждански групи и организации, общинския съвет и кметствата. Със своята активна работа в сътрудничество с национални и местни органи на управление се открояват НПО за работа с малцинствата (Сдружение „Бъдеще” и Ромска фондация „Напредък”), фондация „Инициатива 21 век”, Обществен фонд Пазарджик и др. Съвместната дейност между тези организации и местната власт е насочена към ускоряване на икономическите процеси и оптимизиране на производствената структура на общинската икономика главно с подпомагане на малките и средните предприятия.

С намаляване на престъпността в страната се бори и пазарджишкият Регионален фонд за превенция на престъпността (ИГА). За реализацията на своите цели организацията развива обучителни, консултантски, информационно-образователни и издателски дейности, подобрява диалога и междуинституционалните връзки, извършва наблюдение над институциите, работещи по проблемите на престъпността, провежда застъпнически кампании в полза на целевите групи, както и изгражда национални и международни партньорства. В резултат на активната дейност на Регионален фонд “ИГА” и компетентните институции е разработена концепция за въвеждане на пробацията като нов правен институт в българското законодателство, създаден е първият пробационен център в страната, обучени са и първите 200 пробационни служители. В резултат на проведена застъпническа кампания от Фонда е приета втората в страната Общинска програма за превенция, лечение и рехабилитация на наркомани в Пазарджик, както и са внедрени два компонента на Националната програма “Превенция и контрол на ХИВ/СПИН” в региона на Пазарджик.

На територията на Община Пазарджик е създаден *Обществен*

съвет за партньорство между Община Пазарджик и неправителствените организации, работещи на територията на общината. Целите на Обществения съвет за партньорство са изграждане на капацитет в социалните партньори и неправителствени организации по проблемите на индивидуалните отношения, помирието и арбитражът, разработване на годишни общински програми по приоритетните проблеми на съвета, анализиране, разработване и осъществяване на дейности по приоритетни проблеми с цел прилагането на европейските стандарти, практики и норми.

В средата на април 2008 г. в Бургас Общината и неправителствените организации подписват споразумение за сътрудничество и провеждане на съвместни инициативи в сферите от социално-икономическия живот на общината. Споразумението е изготвено от две контактни групи – едната, съставена от общински експерти от различни ресори, а другата – от представители на неправителствени организации. Споразумението за сътрудничество предвижда и условията, при които Община Бургас ще съфинансира проекти на НПО. В резултат на подписаното споразумение общинските фирми в Бургас поемат ангажимент да обособят в структурите си работни места за хора с увреждания, като някои от тях са подали и конкретни предложения за това. Вече е разкрит специален щат за служител, който да изпълнява ролята на официален представител на хората с увреждания в общината.

В резултат на активната дейност на отделни неправителствени организации в Отчета за дейността на Община Ловеч за 2006 г. е посочено, че са били разгледани и приети 9 решения по направени конкретни предложения на НПО в сферата на социалните проблеми. В резултат на направените препоръки Общинският съвет възприема в значителна степен европейската практика на деинституционализация на социалните услуги, на интеграция на хората със специфични потребности, на създаване на нови социални услуги, на значителна съвместна работа с неправителствените организации.

Пример за публично-частно партньорство е и *Обществен дарителски фонд – Габрово*, който е основан през 2002 г. и който обединява редица местни донори – граждани, фирми и местна власт за подпомагане реализацията на отделни инициативи в полза на самата местна общност и в полза на целия град и регион. Общественият дарителски фонд – Габрово работи за разрешаване на важни обществени проблеми с широко гражданско участие и дарения от

общността, както и за възраждане на местните дарителски традиции.

Сдружение *“Център на НПО” в Разград* е първата и единствена гражданска организация в област Разград, която изпълнява проект в партньорство с Окръжен и Район съд – Разград. Центърът на НПО в Разград е създаден да подпомага развитието на гражданското общество в област Разград. Сдружението развива успешно своя капацитет като граждански наблюдател на местните институции в Разград и областта. Центърът на НПО в Разград има уникален многогодишен опит в работата си с местната полиция и в успешното реализиране на няколко проекта за укрепване капацитета на местните полицейски служби в Разград и разработване на система за обществено наблюдение. Центърът организира обучения за местни граждански лидери и подпомага усилията за укрепване капацитета на нестопанските организации и гражданския сектор в областта. През лятото на 2004 г. Центърът и Окръжния съд разработват съвместно проект *“Достъпно правосъдие в Лудогорието”*. Няколко месеца по-късно е подписано споразумение за сътрудничество между Районен съд – Разград и Центъра. Председателят на съда се съгласява Общественият посредник на Разград да разглежда жалби на граждани срещу лошо администриране на служителите и съдии.

Партньорството между *Община Кърджали* и неправителствените организации е намерило изява в създаването на Фонд за предоставяне на финансова подкрепа от бюджета на Община Кърджали на НПО. Целта на този фонд е да се положат основи за сътрудничество между местната власт и неправителствените организации на територията на община Кърджали, както и да се подпомогне изграждането на капаците в третия сектор за усвояване на средства. С цел гарантиране прозрачност при отпускане на средствата са приети Правила за отпускане на финансовата подкрепа. Преобладаващата част от финансираните проекти са в сферата на образованието и младежките дейности.

В сферата на екологията добър пример за взаимодействие между представители на неправителствени организации и местната власт на територията на *Столична община* са инициативите между *Регионалния екологичен център за Централна и Източна Европа (РЕЦЦИЕ)* и местните власти за разработването на т.н. *“Местни планове за екологично действие”*, насочени към прилагане принципите на устойчивото развитие у нас. РЕЦЦИЕ – България е

основан през 1993 г. Фондацията е добре позната в средите на екологичните НПО и си сътрудничи ефективно с национални и местни власти, компании от екологичния сектор, частни и държавни институции. Местният офис на Фондацията за България съдейства за решаване на екологични проблеми по места, като за целта използва опита на своя местен екип и го допълва с международна подкрепа на централния офис на РЕЦЦИЕ и български партньори. Фондацията участва и в регионални проекти и международни инициативи.

Единадесет неправителствени организации създават през 2005 г. *фамилия „Местно и регионално развитие”*, която осъществява дейност в няколко приоритетни области, сред които основно е застъпничество за формиране на нова политика чрез промяна на законовата рамка. (Създаването на фамилията е в рамките на проект на Институт „Отворено общество” – София, подкрепен финансово от Тръста за гражданско общество в Централна и Източна Европа. По проекта са създадени и функционират още четири НПО фамилии.) Друг съществен момент в работата на Фамилията е участие и представителство в процеса на разработване на Националния план за развитие и Оперативните програми за програмния период 2007-2013, с цел реално отразяване потребностите на гражданския сектор и на общините на местно и регионално ниво. Стремешът на фамилията е да се извоюва възможност по-голям брой неправителствени организации да участва в реализацията на широк спектър операции в рамките на Оперативните програми 2007 – 2013 г., финансирани по линия на Структурните фондове на Европейския съюз. Фамилията предоставя на съответните национални органи и институции, отговорни за разработване на Оперативните програми, информация за ефекта от приложението на ново законодателство и необходимите действия, които трябва да бъдат предприети от различните субекти за неговото прилагане.

През 2006 г. в *София* е учредена Фамилия от неправителствени организации, работещи в сферата на изкуството и културата, целяща консолидирането на граждански организации, осъществяващи дейност в сферата на културата. Фамилията е представена в новия Обществено-експертен съвет за култура на Столична община с двама свои членове - Фондация „Култ.бг” и Център за култура и дебат “Червената къща”. Съветът има за цел да подпомага развитието на културната политика на Столична община и програмите

на Дирекция "Култура". В решение No 56 на Столичния общински съвет от 17.01.2008 г., към Управителния съвет на Програма "Култура" е отправена препоръка да се спазват добрите европейски практики при вземане на решения за финансиране на проекти, както и при обсъждане на проекти на заседания на Управителния съвет на програмата да присъстват представители на Фамилия НПО "Изкуство и култура".

В *Кюстендил* през 2002 г. със със заповед №247/01.07 на Областния управител е учреден Областният съвет по етнически и демографски въпроси. Областният съвет е орган за осъществяване на консултации, сътрудничество и координация между правителствените органи и неправителствени организации с цел реализиране на регионална политика за интеграция на етническите малцинства, подпомага изпълнението на регионално значими проекти на неправителствени организации в областта на етническите взаимоотношения, демографска политика и миграционни процеси.

Масщабна дейност в областта на екотуризма осъществява Българската асоциация за алтернативен туризъм (*БААТ*), обединяваща целите и идеите на 65 неправителствени организации. БААТ е търсен участник в много срещи и инициативи свързани с туризма, регионалното развитие и околната среда. Асоциацията е член на Националния съвет по туризъм и Съвета за обучение в туризъм. За периода от своето основаване БААТ участва активно в подготовката на Закона за туризма като по настояване на БААТ за пръв път в Закона са включени и туристическите хижи като средство за настаняване. БААТ е член на работната група, изготвила изискванията за категоризация на самостоятелни стаи и къщи за гости в Наредбата за категоризиране на туристическите обекти. Още през 2002 БААТ става пълноправен член на Националния съвет по туризъм и представлява продуктите организации в бранша. Първата Национална кръгла маса по проблемите на туризма в планините и селата е проведена отново по инициатива на БААТ.

V. ИЗВОДИ

В резултат на тези проучвания ние направихме следните изводи:

1. Неправителствените организации имат ключова роля в осъществяването на принципите за демократично участие в процесите на вземане на решение на национално и местно ниво. Този принцип е гарантиран в Конституцията на Република България.

2. Съгласно действащото законодателство НПО не са част от държавните структури. Те са юридически и организационно независими от държавата и институциите ѝ, както и от други обществени сектори. Гарантираната им от закона независимост им дава възможност да натрупат разнообразен опит в различни области от обществения и икономическия живот, гарантиращ им надеждно и устойчиво развитие.

3. Като представители на икономическите и социалните партньори, законодателят е предвидил участието на НПО като членове в консултативни органи, постоянни или временни комисии, участници в обсъждания с цел да се легализира влиянието им върху вземане на решения на национално и местно ниво.

4. Макар и малко оскъдно откъм законодателни текстове, неправителствените организации са сред кръга от субекти, които взимат участие в планирането, програмирането и правилното усвояване на средствата от ЕС. Чрез независими експертизи, повишаване на общественото съзнание, инициране на дебати и мониторинг върху работата на отговарящите за фондовете на ЕС държавни органи, намесата на НПО помага за гарантиране на прозрачност и вземане на демократични решения и способства за повишаване ефективното използване на обществените ресурси.

5. Разпоредбите в законодателството, които предвиждат участието на неправителствените организации като партньор на държавата в по-голямата си част имат диспозитивен и декларативен характер.

6. В законодателството на местно ниво участието на неправителствените организации също е оскъдно с изключение на някои общини, които активно си сътрудничат с неправителствените организации.

7. Независимо от съществуващата правна рамка за партньорство между държавата и неправителствените организации в областта на

регионалното развитие и възможността неправителствените организации да бъдат включени като участници при вземане на решения на местно ниво, възниква въпросът доколко прилагането на партньорството е факт и доколко е чиста формалност.

VI. ПРЕПОРЪКИ

Анализирайки тези резултати, нашият екип стигна до следните препоръки:

1. Насърчаване участието на неправителствени организации във формирането на политиките и осъществяването им на различни равнища посредством признаване по категоричен начин от законодателя на ролята на равностоен партньор във формирането на обществените политики. Възможен механизъм за постигане на тази цел е да се предвиди императивното, а не пожелателно участие на неправителствените организации като членовен в отделни комисии, консултативни органи, съвети, работни групи и т.н.
2. Привличане на неправителствените организации в разработването на програми за устойчиво развитие на местно ниво, като по най-добър начин се използват техните възможности в областта на социалните дейности, екологията, околната среда, образованието, борбата срещу бедността и т.н.
3. В регионалните съвети за развитие съгласно Закона за регионалното развитие силно доминират представители на централните власти и областните администрации, общините са представени в ограничена степен, а участието на НПО следва да бъде не само препоръчително, но и задължително.
4. Правителството трябва да преразгледа финансовата и административната помощ, която се оказва на НПО с цел да се засили тяхната роля на партньори и съмишленици при вземане на решения.
5. Регламентиране от законодателя на критерии за представителност на НПО, които са част от организираното гражданско общество, с цел участие в партньорски инициативи с представители на държавата или местната власт.
6. Въвеждане на единна система на взаимодействие в наредбите, приемани от общините, за партньорство между НПО държавата и

местната власт с ясно разписани правила.

7. Активизиране на граждански инициативи за участие в общинското развитие и местното самоуправление посредством включването им по императивен начин в наредбите на общинския съвет като заинтересовани субекти при вземането на решения на значение за общината. Това би могло да се постигне и чрез законов механизъм, регламентиран в ЗМСМА.

8. Насочване на енергията на работещите в сферата на нестопанските организации към успешни акции, проекти с бърз позитивен ефект, към безупречна отчетност в изразходването на средствата, към влагане на доброволен труд и благотворителност.

9. Създаване на електронна платформа за обмен на сполучливи и несполучливи инициативи и форми на взаимодействие между НПО и държавните институции. Инициативата за това би могло да бъде предприета от МДААР в рамките на Стратегия за модернизация на държавната администрация.

VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Успешното партньорство между държавата и нестопанския сектор нерядко се затруднява от наличието на недоверие и опасения от страна на НПО, че ще бъде накърнена тяхната независимост. Развиването на отношения на сътрудничество и равноправие на национално и местно ниво е от особено значение за постигане на стабилни икономически, политически и социални показатели. Такива отношения са достатъчно гъвкави и могат своевременно да реагират на променящите се местни нужди и проблеми. От друга страна, установено е, че неправителствените организации от местен мащаб са нерядко прекалено малки и неустойчиви, за да бъдат приемани от администрацията като равностойни партньори. Успешното разрешаване на този конфликт чрез активизиране сътрудничеството между институциите и неправителствените организации би демонстрирал зрялост и компетентност както у неправителствените организации, така и у местните власти. Търсенето на най-подходящите форми на сътрудничество при отсъствието на стабилна практика и окуражаващо законодателство е изпитание за бъдещото партньорство.

Европейски
съюз

Фондацията за реформа в местното самоуправление издава този анализ в рамките на проект “НПО – надеждни партньори за развитие”

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд